ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ

*е*БИБЛИОТЕКА

УМБЕРТО ЕКО

АРТИКУЛАЦИЯ НА ВИЗУАЛНИТЕ КОДОВЕ

е-издание на Център за семиотични и културни изследвания
2017
www.cssc-bg.com

© CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИО

АРТИКУЛАЦИЯ НА ВИЗУАЛНИТЕ КОДОВЕ

Умберто Еко: Из „Отсъстващата структура“

ФИГУРИ, ЗНАЦИ, СЕМИ

Погрешно е да смятаме: 1/ че всеки комуникативен акт се основава на един „език“, сроден с кодовете на словесния език; 2/ че всеки език трябва да има две строго определени артикулации. По-целесъобразно е да приемем: 1/ че всеки комуникативен акт се основава на един код; 2/ че не всеки код има непременно две строго определени артикулации (че не са *две*, че не са *строго определени*). Луис Прието решава да нарече елементите от втора артикулация ***фигури*** /защото, след като изоставим модела на словесния език, не можем повече да ги наричаме фонеми/ и тогава елементите от първата артикулация ще бъдат ***знаци***. Прието нарича „***сема***“ един особен знак, чието означаемо съответства не на един знак, а на едно изказване в езика. Пътният знак за забранена посока например, въпреки че изглежда визуален знак с еднозначно означаемо, не може да бъде отнесен към един еквивалентен словесен знак, а към една еквивалентна

© CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИО

© CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИО

АРТИКУЛАЦИЯ НА ВИЗУАЛНИТЕ КОДОВЕ
Умберто Еко: Из „Отсъстващата структура“

3

синтагма /забранено преминаването в тази улица по тази посока/. Следователно установяваме наличието на **фигури**, **знаци** и **семи** /които ще наречем „***иконични изказвания***“/. Впоследствие ще видим, че всички предполагаеми визуални знаци в действителност са иконични изказвания.

Пак според Прието възможно е да се установят семи, разлагаеми на фигури, но не на знаци. Следвайки дадената от Прието насока ще посочим някои видове кодове с различен тип артикулации, като вземем по-голямата част от примерите си от визуалните кодове.

© CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИО

© CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИО

АРТИКУЛАЦИЯ НА ВИЗУАЛНИТЕ КОДОВЕ
Умберто Еко: Из „Отсъстващата структура“

КОДОВЕ БЕЗ АРТИКУЛАЦИЯ

Техните семи са неразлагаеми. Примери:

1. Кодове с една-единствена сема /белият бастун на слепеца/.

2. Кодове с означаемо нула /мигачите на автомобилите: наличието означава завиване в посочената посока, отсъствието – карам направо/.

3. Светофарът /всяка сема указва една операция; семите не се артикулират помежду си и не образуват по-сложен сигнал/.

4. Автобусни линии, означени с една цифра или с буква.

© CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИО

© CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИО

АРТИКУЛАЦИЯ НА ВИЗУАЛНИТЕ КОДОВЕ
Умберто Еко: Из „Отсъстващата структура“

КОДОВЕ, КОИТО ИМАТ САМО ВТОРАТА АРТИКУЛАЦИЯ

Семите не са разлагаеми в знаци, а във фигури, които не са части от означаемо. Примери:

1. Автобусни линии с две цифри /линията „63“ означава пътуване от място X до място Y; семата се разлага на фигурите „6“ и „3“, които не означават нищо/.

2. Ръчна флагова сигнализация /включва различни фигури, образувани посредством наклон на лявата и дясната ръка: две фигури се комбинират и образуват една буква от азбуката; тази буква обаче не е знак, защото няма означаемо и го придобива само ако бъде взета като елемент на артикулация на словесния език; но може да бъде натоварена с някаква означаваща стойност в даден код и тогава става „сема“, която денотира сложно изречение от типа „имаме нужда от лекар“/.

© CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИО

© CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИО

АРТИКУЛАЦИЯ НА ВИЗУАЛНИТЕ КОДОВЕ
Умберто Еко: Из „Отсъстващата структура“

КОДОВЕ, КОИТО ИМАТ САМО ПЪРВАТА АРТИКУЛАЦИЯ

Семите могат да се разлагат на знаци, но не и по-нататък на фигури. Примери:

1. Номерацията на стаите в хотелите /семата „20“ означава обикновено първата стая на втория етаж; тя е разлагаема на знак „2“, който означава „втори етаж“, и на знак „0“, който означава първа стая/.

2. Пътни знаци със „сема“, разлагаема на знаци, общи и за други сигнали /бял кръг с червен кант и силует на велосипед означава „забранено за велосипедисти“; той е разлагаем на един знак „червен кант“, който означава забранено, и на един знак „велосипед“, който означава „велосипедист“/.

3. Десетична бройна система /както при номерацията на хотелските стаи, семата от няколко цифри е разлагаема на знаци от по една цифра, които указват единици, десетици, стотици и т.н.

© CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИО

© CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИО

АРТИКУЛАЦИЯ НА ВИЗУАЛНИТЕ КОДОВЕ
Умберто Еко: Из „Отсъстващата структура“

КОДОВЕ С ДВОЙНА АРТИКУЛАЦИЯ

Семи, разлагаеми на знаци и фигури.

1. Езиците /фонемите се артикулират в монеми, а монемите в синтагми/.

2. Телефонни номера с шест цифри /номерата са разлагаеми на групи от по две цифри, всяка от които указва в зависимост от положението си един район в града, една улица, един блок; всеки знак от две цифри е разлагаем на две фигури, които нямат означаемо/.

© CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИО

© CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИО

АРТИКУЛАЦИЯ НА ВИЗУАЛНИТЕ КОДОВЕ
Умберто Еко: Из „Отсъстващата структура“

КОДОВЕ С ПОДВИЖНА АРТИКУЛАЦИЯ - 1

В тях можем да установим знаци и фигури, но те нямат винаги една и съща функция; знаците могат да станат фигури и обратно, фигурите да станат семи, а други явления да добият стойност на фигури и т.н. Примери:

1. Тоналната музика /нотите от гамата са фигури, които се артикулират в знаци с музикално означаемо, като интервалите и акордите […]/.

2. Картите за игра /тук има елементи от втора артикулация – „боята“ на картата – които се комбинират и образуват знаци, имащи означаемо по отношение на съответния код – седмица купа, асо пика; а те се комбинират в изказвания от типа „каре“, „фул“ и т.н. В тези граници играта на карти е код с двойна артикулация, но тук има и знаци без втора артикулация, иконологични знаци като „поп“ или „дама“ […].

© CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИО

© CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИО

АРТИКУЛАЦИЯ НА ВИЗУАЛНИТЕ КОДОВЕ
Умберто Еко: Из „Отсъстващата структура“

КОДОВЕ С ПОДВИЖНА АРТИКУЛАЦИЯ - 2

В системата на картите могат да се въведат правила, които променят йерархията на артикулациите/.

3. Военните чинове /тук втората артикулация е подвижна; релевантни са или броят на елементите, или цветът […] съществуват различни кодове на военните чинове/.

Показваме всичко това, за да се види колко е трудно да се определят абстрактно нивата на артикулация на някои кодове. Главното е да не искаме на всяка цена да открием определен брой артикулации в строго определено отношение. В зависимост от позицията, от която го разглеждаме, един елемент от първа артикулация може да стане елемент от втора артикулация и обратно.

© CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИО

© CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИО

АРТИКУЛАЦИЯ НА ВИЗУАЛНИТЕ КОДОВЕ
Умберто Еко: Из „Отсъстващата структура“

АНАЛИТИЧНОСТ И СИНТЕТИЧНОСТ НА КОДОВЕТЕ

След като установихме, че кодовете имат различни видове артикулация и че не трябва да се поддаваме на мита за езика модел, ще припомним, че често даден код се артикулира, като възприема за свои фигури синтагмите на един по-аналитичен код, или обратно, даден код възприема за синтагми, т.е. като крайна граница за собствените си комбинативни възможности, фигурите на един по-синтетичен код /напр. флаговата сигнализация на моряците/. […] Следователно един код решава на какво ниво на сложност да обособи елементарните си единици, предоставяйки евентуалното им вътрешно /аналитично/ кодиране на друг код.

© CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИО

© CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИО

АРТИКУЛАЦИЯ НА ВИЗУАЛНИТЕ КОДОВЕ
Умберто Еко: Из „Отсъстващата структура“

ИКОНИЧНОТО ИЗКАЗВАНЕ - 1

Иконографският код например кодира известни условия на разпознаване и установява, че една полугола жена, носеща върху блюдо отрязана човешка глава, конотира Саломе, а една по-облечена жена, държаща отразяна човешка глава в лявата си ръка и сабя в дясната, конотира Юдит. Тези конотации възникват, без иконографският код да установява условията на денотация. **Тъй като иконографският код се изгражда въз основа на *иконичния код*, означаемите на иконичния код стават негови означаващи**.[…]

Не можем да говорим за ***иконичен код*** *изобщо*, а за *голям брой* ***иконични кодове***. Твърдението, че съществуват толкова езици, колкото и послания е крайно и може да бъде опростено така:

1/ Съществуват толкова иконични езици, колкото са личните авторски стилове.

© CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИО

© CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИО

АРТИКУЛАЦИЯ НА ВИЗУАЛНИТЕ КОДОВЕ
Умберто Еко: Из „Отсъстващата структура“

ИКОНИЧНОТО ИЗКАЗВАНЕ - 2

2/ Съществуват толкова иконични езици, колкото са стиловете и похватите, присъщи на едно течение или на една епоха.

3/ Различните иконични произведения на изкуството си служат по двусмислен начин със съществуващите кодове, но иконичните стилове се позовават на системи от по-ясни и определени правила; следователно съществуват иконични кодове, които могат да се открият съвършено ясно във фотографията и киното.

4/ Иконичните кодове съществуват и всички биха могли да бъдат определени, ако не се структурираха отново с извънредно голяма бързина във всяко послание: така че невъзможността да се разпознават и описват не е теоретична, а практическа.

© CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИО

© CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИО

АРТИКУЛАЦИЯ НА ВИЗУАЛНИТЕ КОДОВЕ

Умберто Еко: Из „Отсъстващата структура“

ПЕРЦЕПТИВНИ КОДОВЕ: Изследват се от психологията на възприятието. Те установяват условията за правилно възприятие.

КОДОВЕ НА РАЗПОЗНАВАНЕ: Структурират блокове от условията на възприятието в „иконични изречения“ – представляват блокове от означаващи и по тях разпознаваме обектите, които възприемаме, или си спомняме за вече възприети обекти.

КОДОВЕ НА ПРЕДАВАНЕ: Те структурират условията, които дават възможност да възникне полезното усещане, необходимо за точното възприятие на образа. Например фактурата на една откопирана фотография и стандартът на редовете на телевизионния образ. Влияят върху естетическата преценка на посланието и захранват тоналните кодове и кодовете на вкуса, стилистичните кодове и кодовете на подсъзнанието.

© CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИО

© CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИО

АРТИКУЛАЦИЯ НА ВИЗУАЛНИТЕ КОДОВЕ
Умберто Еко: Из „Отсъстващата структура“

ТОНАЛНИ КОДОВЕ: Така наричаме системите от вече уловени факултативни варианти; супрасегментните признаци, които конотират различните интонации на знака /сила, напрежение и т.н./ и някои, чеве стилизирани, същински системи от конотации /например „миловиден“ или „експресионистичен“/.. Тези системи на условност придружават като добавъчно и допълващо послание елементите на същинските иконични кодове.

ИКОНИЧНИ КОДОВЕ – 1

По-голямата част от тях се основават на сетивно възприемамеми елементи, осъществени въз основа на кодове на предаване. Артикулират се във ***фигури***, ***знаци*** и ***изказвания***.

© CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИО

© CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИО

АРТИКУЛАЦИЯ НА ВИЗУАЛНИТЕ КОДОВЕ
Умберто Еко: Из „Отсъстващата структура“

ИКОНИЧНИ КОДОВЕ – 2

а/ ФИГУРИ. Представляват условията за възприятието, транскрибирани в графични знаци съобразно установените от кода начини /напр. светлинните контрасти, геометричните съотношения и др./.

б/ ЗНАЦИ. Денотират посредством условни графични похвати разпознавателни единици /нос, око, небе, облак/; или абстрактни модели, символи /слънцето като кръг, заобиколен от нишковидни лъчи/. Разпознаваеми са само в контекста на изказването.

в/ ИЗКАЗВАНИЯ. Обикновено се наричат „***образи***“ или „***иконични знаци***“, но в действителност те образуват ***сложни иконични изказвания*** /от типа „това е един изправен кон в профил“/. Класифицират се по-лесно и често иконичният код спира на тяхното ниво. Те са контекстът, който дава възможност да се разпознават иконичните знаци, и следователно са условие за тяхната

© CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИО

© CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИО

АРТИКУЛАЦИЯ НА ВИЗУАЛНИТЕ КОДОВЕ
Умберто Еко: Из „Отсъстващата структура“

ИКОНИЧНИ КОДОВЕ – 3

комуникация; трябва да се схващат по отношение на знаците като един *идиолект*. Иконичните кодове често се променят в рамките на един и същ културен модел, често и в една и съща картина, където фигурата от първия план е представена с точни и ясни знаци посредством артикулиране на фигури на условия на възприятието, а образите на задния план са предадени бегло от приблизителни разпознавателни „изречения“, а някои са оставени в сянка.

© CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИО

© CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИО

АРТИКУЛАЦИЯ НА ВИЗУАЛНИТЕ КОДОВЕ
Умберто Еко: Из „Отсъстващата структура“

ИКОНОГРАФСКИ КОДОВЕ

Те възприемат за означаващо означаемите на иконичните кодове и конотират по-сложни изказвания с културни реминисценции /не само „човек“ или „кон“, а „този човек е крал“, „този кон е Буцефал“ и т.н./. Разпознават се посредством иконичните вариации, тъй като се опират на много ясни разпознавателни изречения. ***Иконографските кодове*** пораждат много сложни синтагматични конфигурации, но те се разпознават и класифицират непосредствено – например „рождество“, „второ пришествие“, „четирите конника от Апокалипсиса“.

© CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИО

© CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИО

АРТИКУЛАЦИЯ НА ВИЗУАЛНИТЕ КОДОВЕ
Умберто Еко: Из „Отсъстващата структура“

КОДОВЕ НА ВКУСА И ЧУВСТВИТЕЛНОСТТА

Те установяват конотациите, произтичащи от единиците на предишните кодове. Един гръцки храм може да конотира „хармонична красота“, „елински идеал“, „античност“. […] Поради кодирането на вкуса изображението на мъж с черна превръзка на окото, което в светлината на иконологичния код конотира „пират“, може допълнително да конотира „очаровател мъж“, „авантюрист“, „смел човек“ и т.н.

© CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИО

© CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИО

АРТИКУЛАЦИЯ НА ВИЗУАЛНИТЕ КОДОВЕ
Умберто Еко: Из „Отсъстващата структура“

РЕТОРИЧНИ КОДОВЕ - 1

Те възникват от кодирането на непознати дотогава иконични решения, усвоени впоследствие от социалната общност и станали модели или норми на комуникация. Подразделят се, както всички реторични кодове, на реторични фигури, предпоставки и аргументи.

а/ ***визуални реторични фигури***: могат да бъдат уподобени на словесните фигури, само че визуализирани, и да говорим за метафора, метонимия, амплификация и т.н.

б/ ***визуални реторични предпоставки***: те са иконографски семи, които конотират цялостно еквивалента на една предпоставка /изображението на мъж и жена, гледащи с любов едно бебе, което съобразно един иконографски код конотира „семейство“, създава предпоставка на аргумент от типа „едно щастливо семейство е достойно за уважение“.

© CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИО

© CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИО

АРТИКУЛАЦИЯ НА ВИЗУАЛНИТЕ КОДОВЕ
Умберто Еко: Из „Отсъстващата структура“

РЕТОРИЧНИ КОДОВЕ - 2

в/ ***визуални реторични аргументи***: те са същински синтагматични последователности, имащи стойност на аргументи – срещат се в кинематографичния монтаж, където последователността и противопоставянето на отделните кадри предават сложни съждения от типа: „Персонажът X се приближава до местопрестъплението и поглежда с двусмислено изражение трупа; следователно няма съмнение, че той е извършил това престъпление; или най-малко има някаква полза от това убийство“.

© CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИО

© CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИО

АРТИКУЛАЦИЯ НА ВИЗУАЛНИТЕ КОДОВЕ
Умберто Еко: Из „Отсъстващата структура“

СТИЛИСТИЧНИ КОДОВЕ

Някои оригинални решения, определени или кодирани от реториката или реализирани един-единствен път, които продължават да конотират /когато са цитирани/ **известен сполучлив стилистичен похват, характерен белег на един автор** /например човек, който на края на филма се отдалечава по дълъг път, гледан в перспектива = Чаплин/, **или типичната реализация на една емоционална ситуация** /жена, която се вкопчва със сладострастно изражение в завесите на един алков = еротизъм в стил Belle-epoque/.

© CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИО

© CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИО

АРТИКУЛАЦИЯ НА ВИЗУАЛНИТЕ КОДОВЕ

Умберто Еко: Из „Отсъстващата структура“

КОДОВЕ НА ПОДСЪЗНАНИЕТО

Те структурират определени кодировки, иконични или иконологични, риторични или стилистични, които въз основа на някаква условност способстват за осъществяване на известни идентификации или проекции, стимулират определени реакции, изразяват психологически ситуации. Използват се главно в ситуация на убеждаване.

© CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИО

© CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИО

АРТИКУЛАЦИЯ НА ВИЗУАЛНИТЕ КОДОВЕ
Умберто Еко: Из „Отсъстващата структура“

За улеснение досега говорихме за **кодове**. Но трябва да отбележим, че в много случаи тези кодове вероятно са конотативни подкодове или дори една обикновена таблица. Тя не се структурира в система от опозиции, а само установява списък на знаците, които се артикулират според законите на един предшестващ код […] Следователно ***иконологичният код*** се основава на ***иконичния код***, но само при наличие на опозиции от типа „Юдит/Саломе“, след като се установи несъвместимостта между семата „змия под крака“ и семата „очи върху блюдо“ /които различават означаемото „Мария“ от означаемото „Света Лучия“/.

© CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИО

© CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИО

АРТИКУЛАЦИЯ НА ВИЗУАЛНИТЕ КОДОВЕ
Умберто Еко: Из „Отсъстващата структура“

Презентацията представлява откъс от текста на Умберто Еко „Отсъстващата структура“ (В: Из историята на филмовата мисъл. С., 1988, Ч. 2. Съст. Ив. Знеполски) в превод на Надя Дионисиева. Всички права на автора, съставителя, преводача и издателството са запазени. Презентацията е с образователна цел и е за нуждите на студентите от модул „Семиотика“ в НАТФИЗ „Кр. Сарафов“.

© CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИОТИЧНИ И КУЛТУРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ © CSSC © ЦЕНТЪР ЗА СЕМИО

*е*издание на Център за семиотични и културни изследвания, 2017
Само за учебни и образователни цели